

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3 Vtrum magis coniunctis sit magis benefaciendum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

Dum tempus habemus, operemur bonū ad omnes. **R**ESPOND. Dicendum, quod sicut supra dictū est, beneficentia consequitur amorem ex ea parte, qua mouet superiora ad prouisionem inferiorum. Gradus autem in hominibus non sunt immutabiles, sicut in angelis, quia homines possunt pati multiplices defectus. Vnde qui est superior secundum aliquod, vel est, vel potest esse inferior secundum aliud. Et ideo cum dilectio charitatis se extendat ad oēs, etiam beneficentia se debet extendere ad omnes, pro loco tamen & tempore. Omnes enim actus uirtutū sunt secundum debitas circumsantias limitandi.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod simpliciter loquēdo, non possumus omnib. benefacere in speciali. Nullus tamen est, de quo non possit occurrere casus, in quo oporteat ei benefacere et in speciali. Et iō charitas requirit ut homo, etiam si non actu aliquibus beneficiat, habeat tamen hoc in animi sui preparatione, ut beneficiat cui cunque, si tempus adesset. Aliquod tamen beneficium est, quod possumus omnibus impendere, si non in speciali, talem in generali: sicut cū oramus pro omnib. fidelibus, & infidelibus. **A**D SECVDVM Dicendum, quod in peccatore dno sunt, scilicet culpa, & natura. Est ergo subueniendum peccatori, quantum ad sustentationem naturæ, non est autem ei subueniendum ad momentum culpæ: hoc enim non esset benefacere, sed potius malefacere.

AD TERTIVM Dicendum, quod excommunicatis, & reipublicæ hostibus sunt beneficia subtrahenda, in quantum per hoc arcentur a culpa. Si tamen immineret necessitas, ne natura deficeret, esset eis subueniendum, debito tamen modo, puta, ne fame aut siti morerentur, aut aliquod huiusmodi dispensandum, nisi secundum ordinem iustitiæ, paterentur.

ARTICVLVS III.

Vtrum sit magis benefaciendum his, qui sunt nobis magis coniuncti.

AD TERTIVM sic proceditur. Videtur quod non sit magis benefaciendum his, qui sunt nobis magis coniuncti. Dicitur enim Luca 14. Cum facis prandium, aut cenam, noli uocare amicos tuos, neque fratres, neque cognatos: sed isti sunt magis coniuncti: ergo non est magis benefaciendum coniunctis, sed potius extraneis, & indigentibus. sequitur enim: Sed cum facis conuiuium, uoca pauperes, & debiles &c.

¶ 2 Præ. Maximum beneficium est, quod homo aliquem in bello adiuuet: sed miles in bello magis debet iuuare extraneum commilitonem, quam consanguineū hostem: ergo beneficia non sunt magis exhibenda magis coniunctis.

¶ 3 Præ. Prius sunt debita restituenda, quam gratuita beneficia impendenda: sed debitum est, quod aliquis impendat beneficium ei, a quo accepit: ergo benefactoribus magis est benefaciendum, quam propinquis.

A ¶ 4 Præ. Magis sunt diligendi parentes quam filij, ut supra dictū est: sed magis est benefaciendum filiis, quia non debet filij thesaurizare parētibus: sed e conuerso, ut dicitur ad Cor. 12. non est ergo magis benefaciendum magis coniunctis.

SED CONTRA est, quod Augustinus dicit in 1. de doctr. christiana. Cum omnibus prodesse non possis, his potissimum consulendum est, qui pro locorum, & temporum, vel quarumlibet rerum opportunitatibus constrictius tibi, quasi quadam sorte, iunguntur.

RESPOND. Dicendum, quod gratia, & uirtus imitatur naturæ ordinem, qui est ex diuina sapientia institutus. Est autem talis ordo naturæ, ut unumquodque agens naturale per prius magis diffundat suam actionem ad ea, que sunt sibi magis propinqua, sicut ignis magis calefacit rem sibi magis propinquā. Et similiter Deus in substantiis sibi propinquiores per prius, & copiosius dona suæ bonitatis diffundit, ut patet per Dionysium 7. cap. celest. hierar. Exhibitio autem beneficiorum est quedam actio charitatis in alios: & ideo oportet quod ad magis propinquos simus magis benefici: sed propinquitatis unius hominis ad alium potest attendi secundum diuersa, in quibus sibi ad inuicem homines communicant, ut consanguinei naturali communicatione, concines in ciuili, fideles in spiritali, & sic de alijs. Et secundum diuersas conditiones sunt diuersimode diuersa beneficia dispensanda: nam unicuique est magis exhibendum beneficium pertinens ad illam rem, secundum quā est magis nobis coniunctus, simpliciter loquendo. Tamen hoc potest uariari secundum diuersitatem locorū, & temporum, & negotiorum. Nam in aliquo casu est magis subueniendum extraneo, puta, si sit in extrema necessitate, quam etiam patri, non tantam necessitatem patienti.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod Dominus non prohibet simpliciter uocare amicos, aut consanguineos ad conuiuium: sed uocare eos a intentione, quod te ipsi reuoluerint. Hoc enim non erit charitatis, sed cupiditatis. Potest tamen contingere, quod extranei sint magis inuitandi in aliquo casu propter maiorem indigentiam. Intelligendum est enim quod magis coniunctis magis est, ceteris paribus, benefaciendum. Si autem duorum unus est magis coniunctus, & alter magis indigens, non potest uniuersali regula determinari, cui sit magis subueniendum: quia sunt diuersi gradus & indigentiarum, & propinquitatis, sed hoc requirit prudentis iudicium.

AD SECVDVM Dicendum, quod bonum multorum commune diuini est, quam bonum unius. Vnde pro bono communi reipublicæ uel spiritualis, uel temporalis, uirtuosum est etiam, quod aliquis propriam uitam exponat periculo. Et ideo cum communicatio in bellicis actibus ordinetur ad conseruationem reipublicæ, in hoc miles impendens commilitoni auxilium, non impendit ei tamquam priuatae personæ, sed sicut totam reipublicam iuuans. Et ideo non est mirum, si in hoc

deratisse dicit quod licet non reddere illi rem suam, sed benefacere de illa alteri preponderanti. Aliud. n. est malū vinculum vincere min⁹, & aliud facere malū ut eueniant bonā: quod uidetur contingere aut ferēti priuata auctoritate ab existente in extrema necessitate.

¶ In eodem artic. 3. in rīssione ad quartū, respice quoque, quod licet filij magis diligantur absolute, quam parentes, in casu tamen necessitatis parentes sunt magis diligendi opere, & ueritate, propter unicum lulum suscepti beneficii. Et eadem ratione magis relinquere debet coniuix, quam parentes, in articulo necessitatis.

¶ Super

q. 26. art. 9.

Lib. 1. c. 27. in prin. te. 3.

¶ Super quibus triginta mēsa arcentur hūmilitatem.

Tertium. 3. eiusdem q. 3. in responsio ad tertium, notandum occurrit, quod autor censet posse ponderare debito reuerentiam domino, proprio re iam sibi necessitatem in extrema necessitate, debitum benefaciendi alteri et in extrema necessitate, ita quod si ego habeo panem Petri in extrema necessitate constituti, potest contingere, quod debeat illi panem magis dare iohanni etiam in extrema necessitate constituto, puta, si uita iohannis est, unde pendet publica salus: Petri autem mors panem, aut nihil damni affert. Ecclesia, seu reipublice est est etiam hoc satis singulare. Et aduerte quod non dicit, quod licet prius personæ auferre panem a Petro in extrema necessitate constituto, ut beneficiat alteri prepon-

præfertur extraneus coniuncto secundum caritatem.

AD TERTIUM dicendum, quod duplex est debitum. Vnum quidem quod non est numerandum in bonis eius, qui debet, sed potius in bonis eius, cui debetur, puta, si aliquis habet pecuniam, aut rem aliquam alterius vel furto sublatam, vel mutuo acceptam, siue depositam, vel aliquo alio simili modo, quantum ad hoc debet homo prius reddere debitum, quam ex eo benefacere coniunctis: nisi forte esse tanta necessitatis articulus, in quo etiam liceret ipsi rem alienam accipere ad subueniendum necessitatem patienti, nisi forte & ille, cui res debetur, in simili necessitate esset: in quo tamen casu pensanda esset vtriusque conditio secundum alias condiciones requisitas prudentis iudicio: quia in talibus non potest vniuersalis regula dari propter varietatem singulorum casuum, ut Philosophus dicit in 9. Ethicorum. Aliud autem est debitum, quod computatur in bonis eius, qui habet, & non eius, cui debetur, puta, si debeatur non ex iustitie necessitate, sed ex quadam morali æquitate, ut contingit in beneficijs gratis susceptis. Nullius autem benefactoris beneficium est tantum, sicut paratum: & ideo parentes in recompensandis beneficijs sunt omnibus alijs præferendi, nisi necessitas ex alia parte præponderaret, vel aliqua conditio, puta, communis utilitas Ecclesie, vel reipublice. In alijs autem est æstimatio habenda & coniunctionis, & beneficij suscepti, quæ similiter non potest communi regula determinari.

Lib. 9. ca. 2. tom. 5.

AD QUARTUM dicendum, quod parentes sunt sicut superiores. Et ideo amor parentum est ad benefaciendum; amor autem filiorum ad honorandum parentes: & tamen in necessitatis extreme articulo magis liceret deserere filios, quam patres, quos nullo modo deserere licet, propter obligationem beneficiorum susceptorum, ut patet per Philosophum in 8. Ethicorum. cap. ultimo.

Lib. 8. circa finem libri tom. 5.

Super questio trigesima prima articulum quartum.

ARTICULVS IIII.

Vtrum beneficentia sit virtus specialis.

IN articulo quarto, nota responsio nem ad vltimum, ut possis diuersitatem specificam peccatorum discernere, & præcipue maledictione, an odij, vel ire, aut vtriusque sint, prout vnum vitium imperat alteri, sicut per oppositum vna virtus imperat alteri.

Lib. 3. ca. 1. a medio, & lib. 1. ca. 9. & 13.

2. Præter. Vitia virtutibus opponuntur: sed beneficentia opponuntur aliqua specialia vitia, per quæ nocumentum proximo infertur, puta rapina, furtum, & alia huiusmodi: ergo beneficentia est specialis virtus.

3. Præter. Caritas non distinguitur in multas species: sed beneficentia videtur distingui in multas species, secundum diuersas beneficiorum species: ergo beneficentia est alia virtus a charitate.

SED CONTRA est, quod actus interior, & exterior non requirunt diuersas virtutes: sed beneficentia, & beneuolentia non differunt, nisi sicut actus exterior, & interior, quia beneficentia est executio beneuolentia: ergo sicut beneuolentia non est alia virtus a charitate, ita nec beneficentia.

RESPON. Dicendum, quod virtutes dantur secundum diuersas rationes obiecti: tunc est ratio formalis obiecti charitatis, tunc nam utraque respicit rationem boni, ut ex prædictis patet. Vnde beneficentia est alia virtus a charitate, sed nominat quod ritatis actum.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod non dantur de habitibus virtutum, sed de actibus. Et ideo diuersitas præceptorum non habet ueros habitus virtutum, sed diuersas rationes.

AD SECUNDUM dicendum, quod omnia beneficia proximo exhibita, in quantum derantur sub communi ratione boni, ad amorem: ita omnia nocumenta in quantum considerantur secundum communem rationem, reducuntur ad odium. Prout autem consideratur secundum aliquas speciales rationes, vel mali, reducuntur ad aliquas speciales virtutes. Et secundum hoc etiam dicitur de beneficiorum species. Vnde patet responsum.

QVAESTIO LXXXII.

De Eleemosyna, in decem articulos diuisa.

DEINDE considerandum est de eleemosyna.

ET CIRCA hoc quaruntur decem.

1. Primum, Vtrum eleemosyna largitio sit actus charitatis.

2. Secundum, De distinctione eleemosynarum.

3. Tertium, Quæ sunt potiores eleemosynæ: Vtrum spirituales, vel corporales.

4. Quartum, Vtrum corporales eleemosynæ habeant effectum spirituales.

5. Quintum, Vtrum dare eleemosynas sit in præcepto.

6. Sextum, Vtrum corporales eleemosynæ sint danda de necessitate.

7. Septimum, Vtrum sit danda de iniuste acquisito.

8. Octauum, Quorum sit dare eleemosynam.

9. Nonum, Quibus sit danda.

10. Decimum, De modo dandi eleemosynas.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum dare eleemosynam sit actus charitatis.

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur, quod dare eleemosynam non sit actus charitatis. Actus enim charitatis non potest esse sine charitate: sed largitio eleemosynarum potest esse sine charitate, secundum illud 1. ad Corinthios 13. Si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest: ergo dare eleemosynam, non est actus charitatis.